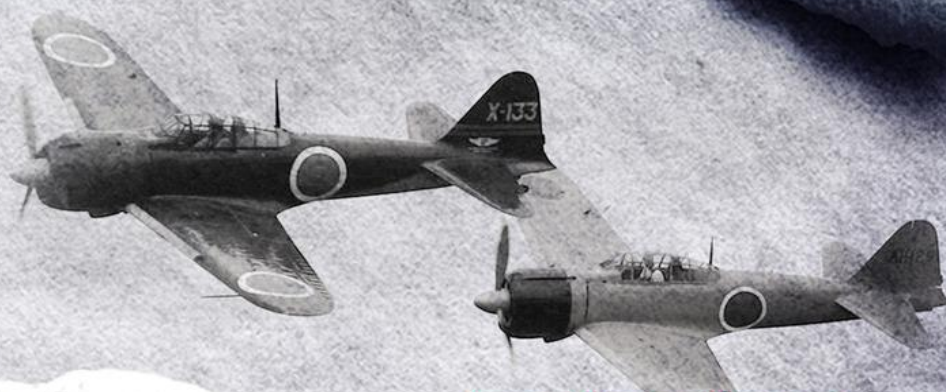

ALLT OM Historia

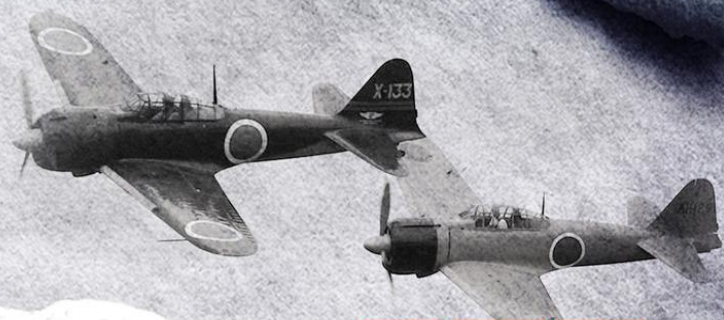
SAGA
EGMONT

ETT
GLOBALT
KRIG

ALLT OM
Historia

 SAGA
EGMONT

**ETT
GLOBALT
KRIG**

Allt om Historia

Ett globalt krig

SAGA Egmont

Ett globalt krig

Omslagsfoto: Wikipedia och Getty images
Copyright © 2020 Allt om Historia och SAGA Egmont
All rights reserved
ISBN: 9788726382280

1. E-boksutgåva, 2020
Format: EPUB 2.0

Denna bok är skyddad av upphovsrätten. Kopiering för annat än
personligt bruk får enbart ske efter överenskommelse med Saga samt
med författaren.

Hela världen står i lågor

Klockan är 03.14 den 22 juni 1941. Längs en 180 mil lång linje från Östersjön i norr till Rumänien i söder väntar tyska soldater, redo för strid. Minuten därpå bryter helvetet lös. Luftwaffes flygplan sätter kurs mot mål bakom Röda arméns

linjer, och artilleriet öppnar eld. Tyskarnas fruktade stridsvagnar följer efter – som spjutspetsen i Operation Barbarossa, Hitlers angrepp på Sovjetunionen.

Med 3,7 miljoner soldater är invasionen historiens hittills största. Redan efter några veckors strider ser resultatet ut att bli ännu ett exempel på det tyska blixtkrigets effektivitet. Stad efter stad erövrar.

Tredje bandet av EN VÄRLD I KRIG följer axelmakternas offensiv i den konflikt som under 1941 utvecklas till ett världskrig.

Trevlig läsning!

1. Afrikakåren räddar italienarna

När den tyske generalen Erwin Rommel och hans Afrikakår i februari 1941 anländer till Tripoli i Libyen, tas de emot av en utmattad och håglös italiensk armé. Att axelmakterna fortfarande håller hamnstaden är rena turen. Rommels kur mot den låga moralen är en offensiv som snart gör honom till de allierades värsta fiende.

Hamnen i Tripoli badar i strålkastarljus, medan stridsvagnar, sandfärgade och diskret dekorerade med en palm och ett hakkors, rullar ut från de tyska fartygen. Lossningen varar hela natten, men nästa dag klockan 11.00 är allt klart. Soldaterna, som utgör kärnan i Nazitysklands nya Afrikakår, ställer upp. Erwin Rommel, kårens nyutnämnde chef, håller ett kort tal. För att ingjuta mod i sina män avslutar han med att lova dem ett stort äventyr.

”Vi har precis inlett vad som kommer att bli en fantastisk safari”, säger han.

”Heia safari”, utbrister en ung soldat spontant. Hans kamrater upprepar orden, som blir Afrikakårens stridsrop. Männen i kåren, som Hitler kort dessförinnan upprättat, behövde all kampanda som de kunde mobilisera. Medan Wehrmacht i det närmaste obehindrat rullade fram genom Europa, var axelmakterna på reträtt i Nordafrika. Den italienske diktatorn, Benito Mussolini, var Hitlers allierade och hade ansvaret för kriget här, men italienarnas styrka

och moral lämnade en del övrigt att önska. Italiens armé var den sämsta i Europa.

De flesta vapnen var från första världskriget. Stridsvagnarna var i det närmaste odugliga - "rullande likkistor" kallade soldaterna dem. Fordon var en bristvara. I stället fick soldaterna marschera - ett avsevärt handikapp i öknen, där inte enbart segern utan även den enskildes överlevnad berodde på rörlighet.

Resultatet var att italienarna gång på gång blev omkörda och hejdade av britterna, som hade gott om fordon. I början av februari 1941 hade italienarna mist viktiga libyska städer som Sollum, Benghazi och Tobruk. Att Tripoli fortfarande var i axelmakternas händer berodde enbart på att britterna tidigt på året varit tvungna att dra bort styrkor för att möta en tysk offensiv på Balkan. Axelmakternas segervissa framstöt hade kört fast i ökensanden.

ITALIENARNA STOD PÅ RANDEN TILL KOLLAPS

Hitler hade inget annat val än att skicka tyska styrkor till Nordafrika. Ett offensivt blixtkrig med stridsvagnar och flygstyrkor av det slag som tyskarna tillämpat i Europa skulle vända krigslyckan. För det ändamålet skapade han en ny enhet, Deutsches Afrikakorps, vars kärna bestod av två pansarkårer, med infanteri- och flygbrigader som understöd. Chef för kåren blev 49-årige Erwin Rommel, som förutom att han var lojal mot Hitler och en skicklig militärteoretiker även hade utmärkt sig som en modig och initiativrik chef för 7:e pansardivisionen under invasionen av Frankrike.

Rommel var känd för att aldrig dra sig för att anfälla och för att inte frukta en numerärt överlägsen fiende. Båda dessa egenskaper skulle han komma att behöva i Nordafrika. Rommels första intryck vid ankomsten den 12

februari chockade honom. Slagna italienska styrkor tågade in i Tripoli till fots, haltande och utmattade. Förtvivlan stod skriven i deras ansikten.

”Moralen var så låg som den kunde vara”, skrev Rommel senare. Skulle de allierade välja att slå till mot Tripoli kunde inget stoppa dem, anförtrorde han Hitlers adjutant, generalmajor Schmundt. ”Det finns bara ett sätt att hejda denna förruttnelse, och det är genom att gå till offensiv”, bad han Schmundt förmedla till Führerns högkvarter.

Rommel satte genast igång att göra sina styrkor redo. Målet var att nå fram till Egypten, inta den strategiskt viktiga Suezkanalen och därefter fortsätta till området vid Persiska viken med dess rika oljekällor. Redan från början bjöd emellertid öknen motstånd. ”Stora moln av rödaktigt damm gjorde sikten dålig ... Ofta var vinden så kraftig att det var omöjligt att köra längs Via Balbo [landsvägen längs kusten]. Sand rann som vatten nedför vindrutan. Vi kippade efter andan genom näsdukar, som vi höll över ansiktet, medan svetten forsade från våra kroppar i den olidliga hettan”, skrev

Rommel om den ghibli, sandstorm, som han upplevde under en av sina första dagar i Nordafrika.

De svåra provningarna till trots började generalen attackera fienden. I små nålsticksoperationer angrep han mindre allierade styrkor. När de gick bra, slog han till på allvar. Efter att ha färdats 80 mil genom öknen intog Afrikakåren den 3 april hamnstaden Benghazi, en viktig stödpunkt på vägen mot Egypten.

Tyskarna och italienarna var lika förbluffade som de allierade, vars underrättelsetjänster – korrekt – hade rapporterat att Hitler inte medgav något större anfall förrän Afrikakåren hade fler män och fler fordon. Rommel tog lätt på det faktum att han agerat mot Hitlers order.

”Jag tog risken tvärt emot alla order och instruktioner, eftersom möjligheten såg gynnsam ut. Senare kommer det utan tvekan att utropas som något bra, och alla kommer att säga att de skulle gjort likadant”, skrev Rommel samma dag i ett brev till sin hustru, Lucia. ”Du kan nog förstå att jag inte kan sova av ren glädje”, tillade han. Endast Tobruk, en hamnstad längre upp längs kusten, låg nu mellan honom och Egypten.

SANDSTORM FÖRSINKADE ANGREPP PÅ TOBRUK

I sig var Tobruk inte särskilt anmärkningsvärd, bara en samling utspridda hus omgivna av palmer. Staden var dock av stor strategisk betydelse. Förutom att staden hade områdets bästa hamn – den enda djupa hamnen mellan Tripoli och Alexandria – var den även lämplig som utgångspunkt för styrkor som kunde spärta vägen till Egypten.

Om tyskarna kunde inta Tobruk, skulle de spara åtskilliga hundra kilometers transport till närmaste hamn, och vägen till Egypten skulle ligga öppen. Rommel beslutade sig genast för att gå mot staden, där de allierade som han tvingat på flykten med anfallet mot Benghazi nu samlade sig. Med lite tur kunde han nå fram, innan britterna hann befästa staden tillräckligt. Britterna var lika fast beslutna att försvara Tobruk som tyskarna var att inta staden.

Staden ska försvaras ”till döden utan tanke på reträtt”, beordrade Winston Churchill general Archibald Wavell, befälhavare för de brittiska styrkorna i Mellanöstern. Den 9 april anlände den australiske generalmajoren Leslie Morshead med sin 9:e division, en styrka bestående av sex infanteribrigader, fyra artilleriregementen, två

pansarvärnsregementen, 42 stridsvagnar och totalt 36000 man.

Den formidabla australiska styrkan skrämde inte Rommel, som inledde en offensiv samma dag. Anfallet skulle genomföras med tre styrkor. En skulle angripa västerifrån, en från sydost, medan en tredje skulle sättas in rakt mot fästningens centrum. Anfallet blev aldrig av, för en våldsam sandstorm av samma slag som den Rommel upplevt ett par månader tidigare, försinkade den styrka som skulle anfalla från sydost. Först den 11 april lyckades Rommels styrkor slå en ring runt fortet. Rommel var optimistisk. "När Tobruk har fallit, vilket jag förväntar mig kommer att ske inom tio dagar eller två veckor, kommer läget här att vara säkert", skrev han förtröstansfullt till sin hustru den 23 april. Så lätt skulle det inte gå.

Trots åtskilliga attacker höll de allierade stånd. Efter hårda strider den 3 och den 4 maj, då 650 tyskar och 500 italienare stupade, och tyskarna vann bara några meter, tvingades generalen inse att belägringen skulle bli både långvarig och plågsam. Att provningarna skulle pågå i 221 dagar var båda sidor lyckligt ovetande om.

FÖRSÖRJNINGSFARTYG SPRÄNGDES I LUFTEN

Tyskarnas belägring gjorde det omöjligt för de allierade att ta emot förnödenheter från land. Med störtbombare hoppades Rommel isolera britterna ytterligare. "Det är ont om vatten i Tobruk. De brittiska soldaterna får bara en halv liter om dagen. Med våra störtbombare hoppas jag kunna beskära deras ransoner ytterligare", skrev han i sin dagbok. Även Rommel och hans styrkor led dock av vattenbristen. "Hettan blir värre för varje dag, och natten kommer som en lättnad. Törsten är i princip omöjlig att stilla", skrev han.

Lika allvarlig var Afrikakårens brist på leveranser av militär materiel. Endast få italienska fartyg nådde fram. De flesta sänktes på väg över Medelhavet. Situationen höll på att utvecklas till en katastrof för axelmakterna, som mottog endast 29000 av de 50000 ton vapen, ammunition och livsmedel som de behövde. De allierade å sin sida tog emot en strid ström av förnödenheter, levererade av Royal Navy till hamnen i Tobruk. I maj levererades hela 84000 ton förnödenheter, och flottan satte iland sammanlagt 16000 soldater och 238 stridsvagnar av olika slag på kajerna.

Den 15 juni hade de allierade tillräckligt med stridsvagnar, flygplan och män för att inleda en storoffensiv mot tyskarna. Med Operation Battleaxe, Stridsyxan, tänkte de allierade undsätta Tobruk, återta det viktiga Halfayapasset på gränsen till Egypten, som tyskarna erövrade, och därefter en gång för alla slå tillbaka axelmakterna. De skulle få en chock.

När brittiska stridsvagnar den 16 juni rullade in i Halfayapasset gick de rakt i en fälla. Ett batteri av 88-mm-kanoner, nedgrävda i sanden, öppnade eld mot dem. Samtliga stridsvagnar utom en gick förlorade. Andra stridsvagnar på väg mot Hafid Ridge, även det en strategiskt viktig plats, möttes av häftig pansarvärnseld. Mitt på dagen var tre fjärdedelar av britternas 238 nya stridsvagnar utslagna.

General Wavell beordrade reträtt. Under återtåget lyckades tyskarna lägga beslag på större delen av de brittiska stridsvagnar som ännu inte slagits ut. Förlusten gjorde Churchill så rasande att han tog ifrån Wavell befälet och ersatte honom med Claude Auchinleck. Rommel var å sin sida synnerligen nöjd. "Det tre dagar långa slaget har slutat i en fullständig seger. Jag går runt bland mina soldater i dag och tackar dem", skrev han den 18 juni till Lucia.